Masonluk Tarihinde Anlatılmayanlar

Bölüm 6

Anlatılmayanların Anlatısı (I)

İNGİLTERE'DE OLUP BİTENLER

Bu konuya şöyle başlayalım:

Spekülatif Masonluk da denilen günümüzdeki Masonluğun temeli, 1717 yılında Londra Büyük Locası'nın kuruluşuyla başlamıştır, biliyoruz.

Nitekim 2017 yılında dünyanın birçok yerinde birçok büyük loca, Masonluğun 300. yıldönümünü kutladı.

Londra Büyük Locası'nın kuruluşu, ayrıntıları bakımından Masonluk Tarihi'nde anlatılanların tıpatıp aynısı değildir. Bu tarihçeyi yazmış olanlar kusura bakmasın; gerçi anlatımların doğru yanları da var ama bazıları yanlış. Üstelik sıradan olaylar doğru ya da onlara bir diyecek yok ama bu işin aslı öyle değil.

"Masonluk Tarihi'nde Anlatılmayanlar"ın bir bölümü işte bu... Öncesi ve biraz da sonrası… İşin aslı başka!

Söze bu tarz bir giriş, bizi tarihte geri giderek şu "işin aslı"nın temelini anlattırmaya götürecek.

O kadarla da kalmayacak; daha da gerilere uzanmak gerekecek.

Zaten daha gerilere hep uzanmak gerekiyor. Bu iş anlatılmış olduğu kadar basit değil…

Ne kadar geriye uzanmak gerektiğini bazı önemli bilgileri gözden geçirdiğimiz önceki bölümdeki açıklamalar sırasında kısmen gördük; daha da göreceğiz.

Şimdi ta o noktalara gidip oradan başlayarak günümüzdeki Masonluğun kuruluş evrelerinin yaşandığı 18. yüzyıl başlarına kadar uzun ve yorucu bir yolculuk yapmak yerine, daha yakın tarihli ve akla yatkın bir başlangıç dönemi seçelim. Örneğin 16. yüzyıldan başlayalım.

Böyle deyince sakın Operatif Masonluk'tan söz edeceğimi sanmayın; o ayrı bir konu. Üstelik bence Çağdaş Masonluğun tarihçesiyle doğrudan ilgisi de yok.

Şöyle bir karşı çıkış yapar mısınız: «Ne demek bu? Ne demek doğrudan ilgisi yok?»

Doğrudan ilgisi yok demek, ancak dolaylı bir ilgisi var demektir. Oysa Masonluk Tarihi'nde hep öyle, doğrudan ilgi kurularak anlatılmış. Hep denilen özetle şu: "Önce bir Operatif Masonluk vardı. Bir meslek olarak gücünü yitirdi. Onun yerini Spekülatif Masonluk aldı."

Şöyle denir: "Spekülatif Masonluk Operatif Masonluğun devamıdır."

Oysa ben diyorum ki

Hayır efendim, değildir.

Sonradan "Spekülatif Masonluk" olarak adlandırılmış bu akım, topluluk, sistem ya da kurum, -her ne derseniz deyin- başlı başına bir tarihsel oluşumdur. Operatif Masonluk ile bağlantısı dolaylıdır; ona yamanmıştır. Daha iyi bir deyişle, Operatif Masonluğu kendi amaçları doğrultusunda bir araç, bir kalıp olarak kullanmıştır. Ondan loca düzeyindeki örgütlenme ve yönetim biçimi bakımından yararlanmıştır. Kuşkusuz buna bir de bazı Operatif Masonluk yani bina inşaatı öğelerinin ritüellerde ve uygulamada simgesel anlamlar çerçevesinde değerlendirilmesi de katılmıştır.

Şunu da gözden kaçırmamalı: Spekülatif Masonluğun tüm simgelerinin ve yöntemlerinin bir listesini yapsak ve bunu 18. yüzyıl başındaki bir klasik bina inşaatı ile karşılaştırsak, ortaya şöyle bir durum çıkar:

- Spekülatif Masonluktaki bazı öğeler ve simgeler o dönemin bina inşaatında (Operatif Masonlukta) yok;

- O dönemin bina inşaatının ve yönteminin öğeleri arasında Spekülatif Masonlukta olmayanlar da var.

Bu bağlamda loca toplantılarına katılıp çalışırken giyim tarzımızı da örnek alabiliriz. Hangi çırak, kalfa ya da üstat mason günümüzdeki bir bina inşaatı elemanı gibi giyinir?

Fakat konuya bu yönden bakmak demagoji olur. Onun için geçelim...

***

Kaldığımız yere dönelim.

Şöyle demiştik: Spekülatif Masonluğun Operatif Masonluk ile doğrudan bağlantısı yoktur. Ancak dolaylı hatta yapay ve göstermelik bir bağlantıdan söz edilebilir. Bir diğer deyişle Spekülatif Masonluk Operatif Masonluktan doğmamıştır ve onun biçim değiştirmiş devamı da değildir. Fakat asıl amaç ve o tarihin koşulları gereği, öyleymiş gibi gösterilmiştir.

Sonra da bu benimsenip gerçekten öyle olduğu kabul edilmiştir.

Şunu sorabilirsiniz: «Bu iddia kabul edilirse Batı dünyasında Masonlukta çok büyük bir sarsıntı, dehşetli bir deprem yaratmaz mı?»

Elbette yaratır. Zaten o yüzden kabul görmüyor. Bazı gerçeklerin açıkça ortaya konulmasından çekiniliyor hatta korkuluyor. Bu iddianın peşinde koşanlar çıksa, engellenir. Onlara şöyle öğüt verilir: *"Pişmiş aşa su katma."*, *"Fincancı katırlarını ürkütme."*, *"Eski köye yeni âdet getirme."*

Böylece Masonluğun Tarihi bakımından geçmişte olduğu gibi bugün de Masonların kandırılması sürdürülüyor.

1714'de İngiltere'nin çiçeği burnunda kralı Hanover hanedanından yani aslen Alman olan 1. George'un kandırıldığı gibi... Aradan geçmiş olan 300 küsur yıl boyunca hiç kimse çıkıp da *«Londra Büyük Locası'nı kurmuş olan kardeşlerimiz o tarihte kralı kandırmış.»* diyememiş, gerçeği ortaya seren böyle bir itirafta bulunamamış.

Bu kandırma olayının niçin ve nasıl yapıldığını daha sonra göreceğiz.

Masonluk Tarihi'ni kaleme alıp ciltler dolusu kitap yazmış masonlar belki de bunları, "bu işin aslı"nı bilmiyordu. Çünkü bu bağlamdaki bilgiler çok sonra edinildi. Onları kusurlu bulmak haksızlık olabilir.

Şöyle diyelim, masonca olsun: Bu bir tezdir. Gerçek böyle olmayabilir.

Bu tezin anlatımına 16. yüzyıldan başlayacağım. Biraz daha geriye uzanıp Çağdaş Masonluğun asıl kökeni üzerine başka bağlantılar da kurabilirdim ama o kadar çok ayrıntıya girmek, zaten yeterince karmaşık olan bu olayı daha da detaylandırarak zihinleri allak bullak etmek istemiyorum. Bu kitabın boyutu elverirse belki biraz daha önceki tarihlerde Avrupa'da neler olup bittiğini gözden geçirmek söz konusu olabilir.

Burada Birleşik Krallık Tarihi'nin Masonluk ile hiç bağlantısı yokmuş gibi görünen ama işin temelinde önemli bir yer tutan bazı noktalarına değineceğim; çok ayrıntılı değil, özetle…

***

Bir soru: Tarihte İngiltere'nin skandallar yaratmış en ünlü kralı kimdir?

İngiltere Tarihi'nin az buçuk bilenler buna hemen **«8. Henry»** diye yanıt verecektir.

Doğru… Zaten başka seçenek yok. *«Bana göre…»* diye başlayarak bir tahminde bulunmaya kalkışan, «Bilmiyorum.» dese daha iyi…

Aynı soruyu Osmanlı padişahları için sorsak, farklı yanıtlar alabiliriz. Çünkü herkesin farklı bir değer yargısı vardır; bu farklı değer yargısı da farklı bir gerekçe oluşturur. Ancak İngiltere'de durum öyle değil.

Yıl 1533…

Avrupa'daki Protestan hareketinin doğuşundan 20 yıl kadar sonra, İngiltere Kralı 8. Henry, tahta çıktığında evlendiği Aragonlu Catherine'den boşanıp, sevgilisi Anne Boleyn ile evlenmek ister.

İngiltere henüz Protestanlığı tanımamıştır; Katolik inancına bağlıdır. Roma'daki Kilise ise boşanmayı kabul etmemektedir.

Bunun üzerine 8. Henry, İngiltere'yi, dinsel bakımdan Katolik Kilisesi'nden koparak Anglikan Kilisesi'ni kurar. Kendisi de Kilise'nin başına geçer yani krallığının yanı sıra ruhanî liderliğini ilan eder… Böylece Avrupa Tarihi'ndeki ilk teokratik devlet yapısının kurucusu olur.

8. Henry'nin yaşam serüveninin dahası var…

Topu topu 3 yıl sonra ikinci karısının boynunu vurdurup bu kez yeni sevgilisi Jane Seymour ile evlenir.

Aynı tarzda birbiri ardınca üç evlilik daha yapar.

İşte tüm bunlar onun "İngiltere'nin en ünlü kralı" olmasını sağlamıştır.

1549 yılında öldüğünde, ilk karısından doğma oğlu 6. Edward çocuk yaşta tahta çıkar ama ömrü pek uzun sürmez. 1553 yılındaki ölümü üzerine onu izleyen İspanyol asıllı Philip'in krallığı da öyle…

Birkaç yıl sonra İngiltere tahtı, 8. Henry'nin boynunu vurdurmuş olduğu ikinci karısından doğma kızı Elizabeth'e kalır. Yıl: 1559.

Bu arada 8. Henry'nin kız kardeşi Margaret bir İskoç soylusuyla evlenmiş; onun torunu Mary de İskoçların kraliçesi olmuştur.

Elizabeth İngiltere kraliçesi... Mary İskoçların kraliçesi… Biri ülkenin, diğeri halkın kraliçesi... İkisi aynı şey değil.

Elizabeth Mary

Bu iki kraliçe, yaşamları boyunca birbirleriyle sürtüşüp durdu.

Sadece onlar mı?... Genelde İngilizler ile İskoçlar da çekişip durmuştur. İskoçlar, günümüzde bile şöyle bir söz eder: «Bizim kraliçemiz Mary, Elizabeth'ten daha temizdi. Çünkü Edinburgh'da bir hamam yaptırdı ve yılda iki kez orada yıkanırdı. Elizabeth ise banyoya yılda sadece bir kez girerdi.»

Şimdi diyeceksiniz ki «Bunların Masonluk Tarihi ile ne ilgisi var.»

Eh, Masonluk Tarihi'nin Londra Büyük Locası'nın kurulmuşuyla bağlantılı bölümü, aynen ünlü tarih yazarlarınca anlatılmış olduğu gibiyse bunların hiç ilgisi olmayabilir. Fakat bunların bir ilgisi varsa, Masonluk Tarihi'nde anlatılmayan bir şeyler de var demektir.

Bunun üzerine «Bunlar bilinmeyen şeyler değil ki!» diyeceksiniz.

Evet, İngiltere Tarihi'ni bilenlerce bilinen şeyler. Fakat Masonluk Tarihi ile bağlantısı kurulmamış, o kapsamda değinilmemiş anlatılmamış şeyler.

Diyeceksiniz ki «Ne alâka?»

Acele etmeyin; daha yeni başladık. Bu öyle kısaca birkaç tümceyle anlatılıp bitirilebilecek bir konu değil.

***

İskoçların Kraliçesi Mary, o sırada saray kahyası olarak görev yapan kuzeni Henry Stuart ile evlenmiş. (Saray kahyasını sakın küçümsemeyin; monarşide bu çok önemli bir mevkidir. Tarihte birçok saray kahyasının kralı devirip tahtı ele geçirdiği görülmüştür.)

Kraliçe Elizabeth ise hiç evlenmemiş; çocuğu da olmamış. Kuzeni Mary'den öylesine nefret ediyormuş ki, 1587 yılında bir entrika düzenleyip, onu ortadan kaldırtmış. (Zaten o tarihlerde Kıta Avrupası'nda da herkes birbirini ortadan kaldırıp duruyor; hanedanlar arasında dehşetli kırışmaların olduğu bir dönem bu.)

Elizabeth 1603 yılında öldüğünde, şu işe bakın ki İngiltere tahtına Mary'nin oğlu, İskoçların Kralı James VI'nın çıkması gerektiği belirlenmiş. (Burada "6. James" değil de "James VI" deyişimin bir gerekçesi var. Masonluğun sonradan oluşturulmuş yüksek derecelerinden bazılarında bir "James VI" geçer ki o da işte bu James.)

James VI Stuart, Londra'ya gelip İngiltere tacını da giyince adı değişmiş; bu kez **James I** olmuş. Böylece Britanya'da ilk kez "Birleşik Krallık" (United Kingdom) oluşmuş bulunuyor. Gerçi bunun siyasi olarak daha sonra, 1707 yılındaki bir anlaşmayla kurulduğu belirtilir ama bundan yüz yıl önce İngiltere de İskoçya da aynı kralın egemenliği altında.

***

Bundan sonraki anlatımları Türkçe dil kurallarındaki terimler uyarınca "rivayet" (miş'li geçmiş) tarzında değil de "hikaye" (di'li geçmiş) tarzında anlatacağım. Yazması daha rahat olacak; sanırım okurken de olan biteni anlaması daha kolay olur.

İskoç asıllı James I Birleşik Krallık tahtına oturur oturmaz İngiltere'de huzursuzluk çıkmaya başladı. Yüzyıllar boyunca süregelmiş olan İskoç-İngiliz uyuşmazlığına bir de mezhep konusu eklenmiş oluyordu. Çünkü bu arada İskoçlar, 16. yüzyılda Avrupa'daki Jean Calvin'in izini sürdüren John Knox'un önderliğinde, sonradan Presbiteriyenlik adını alacak olan Protestan inancını benimsemişti. İngiltere ise 8. Henry'den bu yana teokratik bir ülke olduğundan, şimdi Presbiteriyen bir kral Anglikan Kilisesi'nin ruhanî lideri durumuna geçmişti.

Kral James I, karakteri bakımından yumuşak, ılımlı, uyuşkan bir adamdı. İster istemez lideri olsa da Anglikan Kilisesi'ni kendi haline bıraktı; pek sokulmadı. Böylece onun krallığı döneminde, kimileri bu durum nedeniyle huzursuz olsa da önemli sayılabilecek bir olay çıkmadı.

James I, kızı Elizabeth'i Rhine Kontu Friedrich ile evlendirmişti. 1617 yılında Bohemyalı soylular, Friedrich'e kendi ülkelerinde taç giymeyi önerdi. Tam Friedrich bunu kabul ederek Bohemya kralı olmuştu ki tarihte sonradan **"30 Yıl Savaşları"** olarak anılan din çatışmaları patlak verdi. Bu savaşın temelinde politik nedenler de vardı ama öncelikle Katolikler ile Protestanlar birbirlerini boğazlıyordu.

Çatışmaların ilk yılları Katoliklerin üstünlüğüyle geçti.

Protestanların çoğu Alman asıllıydı. Onları destekleyen Rozkruacılardan birçoğu batıya kaçarak Britanya'ya sığınmak zorunda kaldı. Dolayısıyla, Rozkrua Tarikatı'nın gelişimi, İngiltere'de Kıta Avrupası'nda olduğundan çok daha rahat gerçekleşti.

Fakat 1625 yılında James I ölüp de yerine oğlu Charles I geçince işler değişti. Yeni kral, Presbiteriyenliği İngiltere'ye de yerleştirmeye kalkıştı. Batı Avrupa'daki çatışmaların benzeri Britanya'ya sıçradı. İngiltere, tarihinin gelmiş geçmiş en kanlı iç savaşını yaşamaya başladı.

Ünlü Şansölye **Oliver Cromwell**, 1649 yılında egemenliği ele geçirip, kralın kafasını kestirdi. (Bu olay, tarihe özellikle bu deyişle geçmiştir. Kral idam edilmemiş, kafası kesilmiştir.)

Londra'da British Museum'da yer alan tablo

Stuartlar, barışa kavuşmanın sevinciyle bayram eden İngiliz halkına "vatan haini" gibi gösterildi.

İngiltere'deki Rozkruacılar aslında Stuartlardan yanaydı ama bunu gizli tutup tarafsız görünmeyi yeğlediler. Hiç kimse onları İngiltere'de şimdi "vatan haini" olarak gösterilen Stuartları desteklemekle suçlamadı.

Bundan sonra Cromwell, tüm krallık hanedanını yani Stuartları yurt dışına sürdü. Onlar da gidip Fransa'ya, hısımlarının yanına yerleşti. Çünkü İskoç ve Fransız hanedanları arasında öteden beri sıkı aile bağları vardı. Bu ilişkiler yüzyıllar öncesine dayanıyordu; ta Keltlerin Galya'dan Britanya'ya göçtüğü zamanlara kadar.

Oliver Cromwell, İngiltere'de İngilizcede ***"Commonwealth"*** olarak anılan bir tür cumhuriyet kurdu. Böylece Avrupa tarihinde ilk kez bir tür "halk yönetimi" oluşmuştu. (Ancak yönetim elbette aristokratların elindeydi.)

Bu yeni rejim ancak 9 yıl dayanabildi. Cromwell ölünce, kafası kesilmiş olan kralın sürgündeki oğlu **Charles II** İngiltere'de monarşiyi geri getirmeyi başardı.

Peki bu iş nasıl gerçekleşebildi?

Bunun yanıtı kısaca verilemez; biraz ayrıntılı bir anlatım gerektirir. Çünkü bu konu giderek günümüzdeki Masonluğun ilk oluşumuyla bağlantılı bir olaylar dizisine uzanmaktadır.

***

Kral ortadan kalkınca, ülkeyi bir parlamento ile onun seçtiği hükümet yönetebilir. Bu iş, halk krallığa alışmış olsa bile yapılabilir.

Ancak bir kez egemenlik halk adına hareket ettiğini öne süren bir aristokrat grubunun eline geçince, krallığı geri getirmek hiç de kolay olmaz.

Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Avrupa ülkelerinin hemen hepsinde aristokratlar ülkenin yönetiminde birinci derecede söz sahibi olmak istemiştir.

Nitekim yüzyıllar önceki (1215 tarihinde) Kral John ile baronlar arasında bağıtlanmış ünlü **Magna Charta** adlı anlaşma İngiltere'de bunu sağlamıştı. Cromwell'in yönetimindeki cumhuriyetin bu durumdan pek farkı yoktu.

Dolayısıyla monarşiyi geri getirebilmek için çok iyi bir planlama yapmak ve bunu çok titiz bir biçimde yürürlüğe koymak gerekir.

Nitekim Cromwell'in ölümünden sonra öyle olmuştu.

Ancak bu planlamanın yapılmasına Cromwell'in ölümü üzerine sonradan değil, önceden başlanmış olduğu da biliniyor. Bundan ötürü Cromwell'in ölümünün bir entrika sonucu gerçekleştiği yani ölümünün hazırlandığı da söylenmiştir.

Az sonra anlatacaklarımız göz önünde tutulacak olursa, öyle bir izlenim doğar. Fakat çok ağır hasta iken, öldüğünde yerine oğlunun geçmesi için bir vasiyetname hazırladığına bakılırsa; eceliyle öldüğü sonucuna varılır.

Buna karşın ölümünün uzun sürede gerçekleşmek üzere hazırlandığını, tanısı konulamayan bir hastalığa yakalanmasının sağlandığını ileri sürenler çıkmıştır. Bundan Rozkruacılar sorumlu tutulmuştur. «Nasıl iyileştirilemez denilen hastaları kendi özel yöntemleriyle sağlığına kavuşturabiliyorlarsa, ölmeyecek birinin ölümünü hazırlayabilirlerdi.» denmiştir.

İngiltere'de monarşiyi geri getirmek isteyenlerin Cromwell'in bir an önce ortadan kalkmasını istediklerinde kuşku yoktur ama eylemsel olarak böyle bir şey yapılmış olduğuna ilişkin bir delil, somut bir bilgi yoktur.

Şimdi birkaç yıl öncesine gidelim.

ROBERT BOYLE

Bazı önemli bilgiler üzerinde durduğum önceki bölümde, 17. yüzyılın ünlü Rozkruacılarını sayarken değindiğim kişilerden biri **Robert Boyle** idi.

Robert Boyle, ansiklopedilerde bir matematikçi bilim adamı, kimyacı olarak tanıtılır. Bilim tarihinde Francis Bacon tarafından yüz yıl kadar önce ortaya konmuş **"bilimsel yöntem"** üzerinde hayli uğraşıp bunu geliştirmiş, günümüzdeki düzeye yakın bir hale getirmiştir ama çok daha fazlası var.

İrlanda asıllı bir İngiliz olan Robert Boyle, her şeyden önce ünlü bir alşimist yani simyacıydı. (Rozkruacı olunca bu bir sürpriz değil.) Zaten Ortaçağ ve sonrasında bilim adamlarının çoğu aynı zamanda alşimistti. Bir bilim adamı olmaktan önce, mistik hatta metafizik eğilimli bir düşünür bile sayılabilir; birçok yapıtı var. Hatta kimileri felsefi çalışmalarının bilimsel uğraşılarından çok daha ağırlıklı olduğunu söyler.

Sonraları, -1675 ve 1677 yıllarında- alşimi konusunda iki kitap yazmıştı. Bu kitaplarda, konuları pek basitleştirerek anlattığını, bu işin aslının bir "sır" olup, açıkça yazılamayacağını belirtmişti.

Robert Boyle uzun yıllar İtalya ve Fransa'da yaşamıştı. İngiltere'ye döndüğü zaman ilk işi, Rozkrua Tarikatı ile bağlantılı birtakım girişimleri başlatmak olmuştu. **"Görünmez Kolej"** (Invisible Colledge) adlı bir eğitim kurumundan söz ediyordu. Edinmiş olduğumuz bilgiler ışığında bunun İngiltere'deki Rozkrua Tarikatı'ndan başka bir şey olmadığını anlamak zor değil…

Robert Boyle'un kız kardeşi, Johann Valentin Andreä'nin İngiltere'deki yakın dostlarından **John Dury** ile evlenmişti. (John Dury'nin genel tarihte adı modern kütüphaneciliğin kurucusu olarak geçer.) Üçü bir arada, aynı evde oturuyorlardı.

Bu evde her gün birçok ünlü kişi konuk olarak ağırlanırdı. Ancak alşimi deneylerinin yapıldığı özel günlerde ilgililerden başka hiç kimse kabul edilmezdi.

İngiliz Rozkruacılardan biri olan ünlü düşünür ve yazar **John Locke**, sık sık Fransa'ya gidip gelir, çoğu zamanını Languedoc'taki kentlerde geçirirdi. Robert Boyle, Fransa'da Georges Pierre adlı biriyle alşimi konusu üzerinde yazışıyordu. Daha sonra o kişinin aslında John Locke olduğu anlaşıldı.

***

Robert Boyle, Oliver Cromwell'in yönetimindeki cumhuriyetimsi dönemin ilk yıllarında, politik eğilimi bakımından hiçbir sezdirmede bulunmamıştı. Şöyle desek belki daha doğru: Hiç kimse onun politik eğilimi bakımından kuşkuya düşmemiş, herkes onu "belki biraz uçuk ama zararsız bir bilim adamı" olarak tanımıştı.

Johann Valentin Andreä'nin 1654 yılında ölümü üzerine Siyon Örgütü'nün büyük üstatlığını Robert Boyla üstlenmişti. İşte o tarihten sonra Stuartları destekleyenlerin yanında hatta ön saflarında yer aldı.

Gerek Robert Boyle gerekse onunla birlikte aynı ülküyü paylaşanlar yani hem gizli Siyon Örgütü hem onun kadar gizli olmasa da en azından ezoterik nitelik taşıyan Rozkrua Tarikatı üyeleri, Charles II'nin, kafası kesilen babasının yerine tahta çıkabilmesi için ona destek verdi; elbette bedava değil, ondan kopardıkları birtakım ödünlerin karşılığında…

Şimdi burada ilginç bir soru akla gelebilir: Siyon Örgütü'nün emeli Kıta Avrupası ile bağlantılı değil miydi? İngiltere'ye niçin bulaşıyor?

İki nedenle:

1- Siyon Örgütü'nün çok işine yarayacak Protestan inançlı birçok alşimist düşünür ve bilim adamı, 30 Yıl Savaşları (1618-1648) ve sonrasında Huguenotlarla birlikte İngiltere'ye göç etmiş, daha doğrusu sığınmıştı. Bu kişiler örgütün Avrupa'daki emellerine destek bakımından kullanılabilirdi.

2- Belli ki Fransa Krallığı dışarıdan entrikayla elde edilemiyor, içeriden çökertilmesi gerekiyordu. Bu bağlamda Fransa'daki İskoçlara çok önemli roller düşüyordu. Fakat onların çoğu Fransa'da sürgün olarak bulunuyordu. Oysa Stuart egemenliğindeki Birleşik Krallığın desteği sağlanırsa, durum çok farklı olurdu.

Dolayısıyla Siyon Örgütü Stuartlara yardım etmeliydi ki sırası geldiğinde onlardan destek alabilsin.

***

Stuartlar Birleşik Krallık tahtını yeniden ele geçirmeyi başardığında, Kral Charles II Robert Boyle'un sözünü ettiği o kurumu resmen etkinliğe geçirmesi için ona izin verdi. Ancak bir koşulla: Bu kurum öyle "görünmez" falan değil, açık ve görünür olacaktı. Etkinliğini de kendi koruması altında sürdürecekti.

Böylece **Royal Society** (Krallık Kurumu) adını taşıyacak olan bu kurum, doğrudan kralın denetimi altına girmiş oluyordu.

Kimilerine göre bu kurumun oluşmasında önceden etkisi olmuş biri daha vardı: Dönemin ünlü Rozkruacılarından **Elias Ashmole**... Charles II,

gençliği sırasında onun yazılarını elde ederek okumuş, çok ilginç bulmuş, alşimiye merak sarmıştı. Dolayısıyla, bu kuruma da öncelikle alşimi konusu üzerinde çalışmalar yapacağı belirtildiği için izin vermişti.

Bu noktada ilginç bir şey daha dikkatimizi çekiyor: Basit bir kurum, bir dernek bile doğrudan kralın iznine bağlı. Ortaçağ artık sona ermiştir; feodalite son bulmuştur; Avrupa usul usul Aydınlanma Çağına doğru ilerlemektedir ama halk örgütleri bakımından durum değişmemiştir. Ancak İskoçya'da güçlü aileler (Seton, Sinclair vb.) nedeniyle biraz farklı olduğu söylenebilir.

ROYAL SOCIETY KURULUYOR

Royal Society adı verilen kurumu gerçekten Robert Boyle mu kurmuştu?

Ortaya böyle bir soru atınca, bunun da altından bir bit yeniği çıkacağı anlaşılıyor. Zaten bu olay, Royal Society ile bağlantılı konunun belki de en ilginç yanı hatta mihenk noktası sayılabilir.

Robert Boyle Siyon Örgütü'nün büyük üstadı olunca geleneksel yöntem uyarınca perde arkasına çekilmesi gerekirdi. Nitekim öyle oldu ama beri yandan tanınmış bir bilim adamı oluşundan ötürü Royal Society'nin başında bulunması da sakıncalı olmayabilirdi. Ancak bu işe yanaşmadı. Gerekçesini az sonra göreceğiz. Bu nedenle bu kurumun resmi tarihçesinde onun adı hiç geçmez.

Zaten "Görünmez Kolej"e de pek az değinilir. Robert Boyle ile Charles II arasında Fransa'daki ilişkilerin hiç sözü edilmez. Royal Society ile Rozkrua bağlantısı kurulmaz, anlatılmaz.

Bunların böyle oluşunda bir art niyet aramayalım. Tarihe bir başka yönden bakıldığı için "bilinmediğinden" diyelim.

***

Soru: **Robert Moray** diye birinin adını hiç duydunuz mu?

Anlatımlarımızda bu dördüncü Robert oluyor!

Öncekiler daha çok bilenen kişilerdi. Şimdi zorlanmış olabilirsiniz hatta belki hiç duymadınız bile. Bu bir bilgi noksanı sayılmaz; ünlü bir kişidir ama onun adını pek az kimse duymuştur.

Robert Moray soylu bir İskoç... 1641 yılında "kabul edilmiş mason" olarak bir locaya katılmış. Kafası kesilen Kral Charles I, ona "şövalye" unvanını vermiş. Daha sonra Fransa'daki "İskoç Muhafızlar"ın komutanı olmuş. Alexander Seton'un kızıyla evli kayınbabası David Lindsay, 17. yüzyılın ünlü alşimistlerinden biri... (Bazı yerde soyadı "Murray" olarak geçiyor.)

"İskoç Muhafızlar" adlı kurumu önceki bölümde anlatmıştım. Yoksa şimdi belki onu da bilemeyecek ve hiç önemsemeyecektiniz. Oysa ne olduğu bilinince, Robert Moray'ın Fransa'daki işlevi de anlaşılıyor.

İskoçlarla Fransızlar arasında sıkı aile bağları var ya… Nitekim kafası kesilen Kral Charles I'in dul eşi Henrietta Marie, Fransa Kralı 13. Louis'nin kız kardeşiydi. İngiltere'de Cromwell yönetimi ele geçirince, yurt dışına sürülen Stuartlar ile birlikte onların açık destekçilerinden (Stuartistlerden) çoğu, Henrietta Marie'nin Paris yakınlarında **St. Germain-en-Laye** adlı yerdeki şatosuna sığınmıştı.

Şatonun o tarihteki görünümünü yansıtan bir kartpostal

1654 yılında (Robert Boyle Siyon Örgütü'nün büyük üstadı olduğunda) Robert Moray, kayınbabası David Lindsay ve sonradan Charles II adını alacak olan Charles Stuart, bu şatoda bir araya gelerek, İngiltere'de Cromwell'in oluşturduğu cumhuriyet rejimini yıkıp, Stuartları yeniden tahta çıkarabilmek için bir plan kurmuşlardı.

Oliver Cromwell'in aslında yakında ölümünün hazırlanmış olabileceğine ilişkin tek delil işte bu toplantıdır.

Nitekim dört yıl sonra Cromwell ölür ölmez, bu plan yürürlüğe kondu. İngiltere'de yine monarşi rejimine dönülmesi için çalışmalara başlandı.

Ancak bu öyle çabucak, kısa süre içinde olup bitecek iş değildi. Neredeyse bir yıl aldı. Önemli bir çatışma çıkmadan, kansız sağlanabilmesi için hem askerî hem sivil kanatta çok uğraşmak, her kesimden ve geniş çapta destek sağlamak gerekiyordu. Kolay iş değildi.

Sonunda daha 30 yaşında olan Charles II, İngiltere'ye gelerek tahta çıktı. Diğer Stuartlar da dönüşe geçti.

***

Charles II tahta çıkar çıkmaz Robert Moray'ı kendisine başdanışman yaptı. Kardeşi William Moray'ı da inşaatçı mason localarının yürüttüğü çalışmaları devlet adına denetlemek üzere görevlendirdi.

William Moray, inşaatçılık mesleğinin İngiltere'deki tarihçesinde ilk kez "büyük üstat" unvanını almış kişi oldu ama bu meslekle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktu. Bir "kabul edilmiş mason" bile değildi. Nitekim belki bu yüzden masonik yazında ondan hiç söz edilmez. (Buna karşılık bir kabul edilmiş mason olmasa da resmî nitelikli Masonluk Tarihi'nde adından masonmuş gibi söz edilen kişiler göreceğiz.)

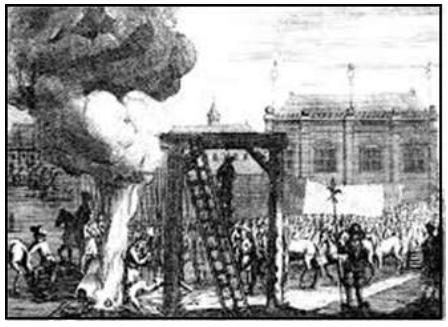
Aslına bakarsanız inşaatçılık mesleğinde "büyük üstat" unvanı bundan çok daha önceki tarihlerde de vardı. İngilizler bunu kendilerine mal eder ama yanlış. Bunu kendileri de gayet iyi bilir ama İngilizvarî tutum işte… İskoçların Kralı James VI yani sonra İngiltere kralı olan James I, 1598 yılında William Schaw adlı ünlü bir İskoç mimara bu unvanı vermişti. (Bu konu masonik literatürde açıkça geçer ve uzun uzun anlatılır.)

Kimilerine göre kraldan "Royal Society" adlı kurumu oluşturmak üzere gereken izni aslında Robert Boyle almamış, Robert Moray koparmıştı. Nitekim bu kurumun ilk başkanı da o oldu. Herhangi bir kaynakta Royal Society'nin tarihçesine bakarsanız, bunun da elden geldiğince göz ardı edilmesine ya da saklanmasına çalışıldığını görebilirsiniz.

***

Bu noktada konumuzla hiçbir bağlantısı olmayan, ibret alınması gereken bir olaydan söz etmeden geçemedim; insanların, amaçlarına ulaştıktan sonra bile öç alma hırslarının dinmeyişini gösteren bir olay.

Charles II, tahta çıktıktan kısa bir süre sonra Oliver Cromwell'in mezarını açtırtmış. Artık çürümeye yüz tutmuş cesedi çıkarttırıp önce astırmış, sonra kafasını kestirtmiş, mumyalatmış ve "Westminster Hall" adlı İngiliz parlamento binasının önünde tam 20 yıl boyunca sergiletmiş.

***

CHRISTOPHER WREN

Royal Society'nin kurucuları arasında aslında bir mekanikçi olup daha sonra İngiltere'nin en ünlü mimarlarından biri niteliğini edinecek olan **Christopher Wren** de vardı. Gençliğinde, günlük işlerde çok işe yarayan âletler icat etmişti. Daha 25 yaşındayken profesör olmuş, İngiltere'deki bazı üniversitelerde geometri ve astronomi dersleri vermeye başlamıştı. Beri yandan amatör olarak mimarlığa merak sarmıştı. Bir yandan bu merakı, diğer yandan ortaya yeni bir şeyler çıkarabilmekteki becerisi göz önünde tutularak, incelemelerde bulunmak üzere Paris'e gönderilmişti. Orada çağın gereği uyarınca Kıta Avrupası'nda hızla gelişmekte olan yeni tarz mimarlığın, özellikle Barok stili ve tekniğinin bazı inceliklerini öğrenip 1666 yılında dönmüş, Saint Paul Katedrali'nin yenilenmesine ilişkin bir proje sunmuştu.

Kaynak: http://www.hberlioz.com/London/BLStPaul.html

Projesinin kabul edilmesinden bir hafta sonra tüm Londra kenti alevler içinde kalmış, Christopher Wren bu büyük yangının ertesinde kentin yeni baştan yapımını Kral Charles II adına denetlemekle görevlendirilmişti.

Bu arada, 1663 yılında William Moray'ın İngiltere'deki görevine son verilip, devlet adına locaları denetleme işinin o tarihte Royal Society üyeliğine alınan politikacı şair John Denham'a aktarıldığını belirtmek gerekiyor. 1669 yılında ise bu görevi de Christopher Wren üstlendi.

Saint Paul Katedrali'nin yeniden yapımı konusu birkaç yıl tartışıldıktan sonra, Kral Charles II, 1675 yılında Christopher Wren'in projesinin uygulanmasına karar verdi. (Bu katedralin yeniden yapımı 1708 yılına kadar sürmüştür ama inşaat evreleri konumuzun dışındadır. Nitekim Christopher Wren'in Londra'da başka mimari yapıtları da var.)

***

1681 yılında Christopher Wren'e "Sir" unvanı verilip, Royal Society'nin başkanlığına getirildi. Orada birçok Rozkruacı ile bir araya geldi. Özellikle Isaac Newton ile yakın dostluk kurdu. Elbette Rozkrua Tarikatı'na da alındı.

Burada Sir Christopher Wren'in âdeta bir kısaltılmış özgeçmişini vermiş gibi olduk. Konumuzun iyi anlaşılabilmesi bakımından önemliydi.

Şimdi bir süre daha İngiltere Tarihi'ne, 17. yüzyılın son çeyreğine bakalım.

JAMES II

İngiltere'de monarşinin yine geri getirmesiyle tahta çıkan Charles II, kendinden önceki 9 yıl boyunca kralsız kalmış ülkeyi (!), bu duruma yeni baştan alıştırmak gerektiğinden hayli ılımlı bir tutum izledi.

Derken, kardeşi York Dükü James Stuart, 1669 yılında Presbiteriyenliği terk ederek Katolik inancına geçti.

Olacak iş değil… Bırakın bir Stuart hanedanından olanı, mezhep değiştiren herhangi bir İskoç bile kesinlikle Katolik olmazdı. Çünkü çok önceleri, 1306 yılında Roma Katolik Kilisesi, İskoçların kral adayı Robert Bruce'u aforoz etmişti. (Bu da pek ilginç bir olaydır ama konu dışı.) Robert Bruce buna karşın tahta çıkmış, taç giymiş, ardından da başta Fransa olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinde örgütleri ortadan kaldırılan Tapınak Şövalyeleri'nin kimi arta kalanlarına ülkesinde açıkça kucak açmıştı. Bunun üzerine de Papa Clementhus V çılgına dönmüş, İskoçların tümünü aforoz etmişti.

Aradan yüzyıllar geçmiş, hiçbir papa bu aforozu kaldırmamıştı. İskoçların sonradan Presbiteriyen oluşu belki buna bir tepki sayılabilir. Katolik Kilisesi hiçbir ülkede halk arasında bu denli nefret toplamamıştı. (İskoçların Anglikan mezhebine hiç yüz vermemiş olmalarını da unutmayalım.)

Buna karşın kralın kardeşi James Katolik olmuştu işte!

Charles II, kardeşine tolerans göstermişti. Bunu *"kol kırılır, yen içinde kalır"* tarzında bir aile içi sorun olarak görmüş, ülke çapında bir olay haline dönüşmesini önlemeye çalışmıştı. Hatta James'in karısı ölünce, bu kez Maria di Modena adlı bir Katolik prenses ile evlenmesine bile karşı çıkmadı. Fakat 1685 yılında ölüp de bu kez kardeşi James II adıyla tahta oturunca, iş iyiden iyiye çıkmaza girdi. Çünkü şimdi aslında Roma'nın tek ve merkezi dinsel otorite iddiasına karşı "ilk protestocu" niteliğini taşıyan Anglikan Kilisesi'nin ruhanî lideri bir Katolikti.

İngiltere büyük bir tedirginlikle karşı karşıyaydı.

Kral James II, gerek Anglikan rahiplerin, gerek soyluların, gerek halkın gerekse devlet çarkında yer alanların tedirginliğine boş verdi. Tersine, devletin önemli kurumlarına, özellikle yargı organlarına, askerî birliklerin komutanlıklarına hep Katolik olanları getirmeye girişti.

Bu arada pek ilginç bir olay... Sir Christopher Wren'e inşaatçı mason localarını denetleme görevinin yanı sıra "büyük üstat" unvanı verdi. Her yere Katolikleri yerleştirdiği için, Sir Christopher Wren'in de Katolik olduğunu sananlar bile oldu.

James II, Anglikan Kilisesi'nin yönetimine de el attı; Katolikleştirmeye yöneldi. İşte o zaman, zaten daha önce bütün bu yapılanlardan çok rahatsız olanlar iyice çileden çıktı. Her şey olabilir ama bu olmazdı. Bir kez daha iç savaş patlamadan, birisi bu Kralı durdurmalıydı.

Üstüne üstlük 1688 yılında bir de oğlu oldu. Katolik yöntemleri uyarınca vaftiz edildi.

Bu gidişle gelecekte Birleşik Krallık tahtı bir Katolik hanedanın egemenliği altına girecek gibi görünüyordu.

***

Kralın büyük kızı Mary, Hollandalı William of Orange (Willem van Oranje) ile evliydi. Basit bir komplo düzenledi. Kocasının donanmasını İngiltere sahillerine yaslatıp, bir gecede babasını tahttan aşağıya tepe taklak yuvarlayıverdi.

Ancak bu kez kralın kafası kesilmedi. Öteberisini toplayıp Fransa'ya gitmesine göz yumuldu. Daha doğrusu Mary *"Çok yanlış işler yapmış olsa da babamızdır. Ona aşırı hınç besleyenlerin onu bir krala yakışmayacak tarzda öldürmelerini engellemeliyiz."* diye düşünerek, kaçıp gitmesini sağladı. Sonra İngiltere'ye gelen kocasını William III adıyla tahta çıkardı.

James II uslanmadı. Kızı Mary'nin 1694 yılında ölmesinden yararlanarak, tahtı yeniden ele geçirmek amacıyla "derme çatma" olduğu söylenebilecek bir askerî birlikle darbe girişiminde bulundu. Fakat geçmiş yıllar içinde İngiltere'ye iyice sahip çıkmış olan damadının ordusuyla baş edemedi.

Böylece Stuart hanedanının İngiltere tahtı üzerindeki egemenlik hülyası sona erdi. Artık James II için Fransa'daki akrabalarının yanına yerleşmekten başka yapabilecek iş kalmamıştı.

***

William III ile Mary'nin çocuğu olmamıştı. Bu da Stuartistlerin ekmeğine yağ sürüyordu. Şimdi Mary öldüğüne göre, Hollandalı Orange hanedanını devre dışı bırakıp, tahta sahip çıkabilirlerdi. Bunun için uygun bir fırsat kolluyorlardı.

Böyle bir fırsat elde edilemedi.

James II 1701 yılında öldü. Onu ertesi yıl William III izledi.

Stuartistler hem çok sevindi hem umutlandı. James III henüz 13 yaşında bir delikanlıydı ama zararı yok... Önceleri kukla olsa bile Stuart hanedanının egemenliği yine sağlanabilirdi.

***

Royal Society adlı kurumun Siyon Örgütü'nün amaçları doğrultusunda kullanılabilmesi için uğraşılar sürüp gidiyordu.

Ancak bu iş o kadar kolay değildi çünkü daha önce değinilmiş olduğu gibi bu kurum resmen kralın doğrudan denetimi altındaydı. O kral bir Stuart bile olsa, Siyonist emeller doğrultusunda etkinliklere girişmek pek zor bir işti.

Christopher Wren'in Royal Society başkanlığını yürüttüğü dönemde kurum içinde destekçileri yetmiyordu. Nitekim değişen koşullar uyarınca bu görevi iki yıl sonra bıraktı. Kendini daha çok Saint Paul Katedrali'nin yeni baştan yapımı işine verdi.

Aynı sıralarda Robert Boyle öldü. Siyon Örgütü'nün büyük üstatlığını kim devraldı dersiniz?

«Christopher Wren» mi dediniz?

Hayır, bilemediniz. O tarihte Robert Boyle, kendinden sonra bu görevi alacak olan kişinin alşimist olmasını gerekli görürdü. Christopher Wren'in ise bir Rozkruacı olsa da uğraşı alanlarının arasında alşimi yoktu.

«Isaac Newton» dediyseniz, doğru.

Şimdi burada bir parantez açarak bunun böyle oluş gerekçesini açıklamakta yarar var.

Siyon Örgütü'nün büyük üstadının belirlenmesi bakımından yüzyıllar boyunca sürdürülmüş bir gelenek vardı. Büyük üstat halefini belirler ve örgütün diğer üyelerini de bu bağlamda bilgilendirirdi. Dolayısıyla Robert Boyle'dan sonra bu görevi Isaac Newton'un üstleneceği önceden belliydi.

ISAAC NEWTON

Ansiklopedilere göre Isaac Newton ünlü bir fizik bilginidir; yerçekimi kuramını ilk kez ortaya koyan kişidir, falan filan… Diğer niteliklerinden pek söz edilmez. Oysa biz onun 17. yüzyıl sonlarının öncü alşimistlerinden biri olduğunu gayet iyi biliyoruz.

Newton'un alşimiyle olduğu kadar felsefeyle de ilgilenmiş, felsefi çalışmalar yapmış olduğunu da ekleyelim.

Newton'un din konusuna yaklaşımı da ilginç… Yer çekimine ilişkin ünlü bilimsel kuramını, Katolik Kilisesi'nin dogmalarıyla çelişkili, Deizmin ilkelerine yatkın bir Tanrı inancı ile bağdaştırmıştı.

Mimarlık, Hermetizm, Kabala, Pisagorculuk ve müzik üzerinde yapmış olduğu çalışmalar da vardır. Bunlardan çoğu günümüze kadar gelmiş, müzelerin kitaplıklarında yer alan değerli yapıtlardır.

M.Ö. 10. yüzyıl ortalarında Kudüs'te yapılmış olduğu kabul edilen, sadece Tevrat kaynaklı bir bilgi olup arkeologlarca doğrulanamadığı için bilim adamlarınca gerçekten de yapılmış olup olmadığına kuşku ile bakılan ünlü Süleyman Mabedi çok ilgisini çekmişti. Onun varsayımsal planları üzerine bir teori geliştirmiş ve orada alşimi deneyleri yapılmış olduğunu ileri sürmüştü.

Fakat Masonlukta Süleyman Tapınağı'nın özellikli bir yeri olması nedeniyle Newton'un Masonluğa da girmiş olduğu söylenemez. İşin orası bilinmiyor. Herhangi bir belge yok. Zaten bu konu üzerinde çalışmalar yapmış olan kişilerden çoğunun Masonluk ile bağlantısı yok.

Newton'un Süleyman Mabedi konusuna ilgisi üzerine ise şöyle denilebilir: «Bu konuyla o değil de kim ilgilenecekti!»

Newton, o varsayımsal mabedin varsayımsal bir modeli üzerinden mimari yapısını ve ölçülerini çıkarıp, bunları alşimistlere özgü birtakım formüllerle incelemişti. Bir zamanlar o tapınakta yoğun alşimi deneyleri yapıldığı sonucuna varmıştı.

Buna benzer konular üzerinde daha birçok çalışma yaptığı bilinmektedir. Ancak ölümünden birkaç gün önce kimi dostlarını evine çağırmış, notlarından çoğunun yakılarak ortadan kaldırılmasını istemişti.

Bu nedenle, belki de çok değerli bazı çalışmaları gerçekten yitirilmiştir. Saklanmış ve henüz gün ışığına çıkmamış olanları da bulunabilir.

***

Isaac Newton hakkında çok şey biliyoruz ama iş özel yaşamına gelince hemen hiçbir şey bilmediğimizi görüyoruz.

17. yüzyılın sonlarına doğru, Londra'da, akşamları Rozkruacılar ile kabul edilmiş masonların buluştuğu "Gentlemen's Club of Spalding" adlı yere oldukça sık gittiği bilinir.

Felsefi nitelikli yazılarından bazılarında, evreni bir "ulu makine"ye benzetip bunun bir "göksel mühendis" tarafından yapılmış olduğunu ileri sürmüştür.

Acaba **"Evrenin Ulu Mimarı"** kavramı, Newton'un bu görüşünün bir başka biçimde dile getirilmesi olabilir mi?...

Öyle ya, çalışmalarımızda geleneksel inşaatçılık mesleğinin simgelerini öncelikle kullandığımız için elbette "mimar" kavramını değerlendiriyoruz. Simgelerinin kaynağı olarak inşaatçılığı değil de mekanik âletlerin yapımı ve onarımıyla ilgili bir meslek dalını seçmiş olsaydık, herhalde o zaman ortaya *"Evrenin Ulu Mühendisi"* diye bir kavram çıkarırdık.

İngiliz alşimistlerden çoğu sık sık Newton'un evinde toplanırdı.

Buraya çok kimse girer çıkardı ama daha önce Robert Boyle'un kaldığı evde olduğu gibi özel seansların yapıldığı günlerde seçkin alşimistler dışında konuk kabul edilmezdi.

***

Isaac Newton, Christopher Wren'i şuna ikna etmişti: "Siyonizm'in amaçları doğrultusunda bir paravana olarak Royal Society'nin kullanılmasında umut yok; bu olacak iş değil. Bir başka kurum bulunmalı."

Bu kurum hangisi olabilirdi? Yeni bir örgüt kurulamayacağına göre ilk akla gelen, inşaatçı mason localarından yararlanmaktı. Ancak bunun için de hiç olmazsa birkaç locanın yönetimi ele geçirilmeliydi. Christopher Wren'in "büyük üstat" unvanını taşımakta oluşu kuşkusuz çok işe yarayacaktı ama yetersizdi. Kaleyi içten fethetmek de gerekiyordu.

Kale içten nasıl fethedilecekti?

"Kabul edilmiş masonlar"ı kullanrak... Sayılarını bir an önce artırarak…

Bu aşamaya gelince, tarih bakımından biraz daha öncede kalmış olsa da "Masonluktaki en ünlü kabul edilmiş mason" olarak nitelenen Elias Ashmole'den söz etmeden geçemeyiz.

ELIAS ASHMOLE

Bu konuda anlatılanların çoğu Masonluğun resmi tarihinde de geçer:

- 1646 yılında Warrington kentinde "kabul edilmiş mason" oldu;
- Localarda uygulanmak üzere 33 derecelik bir dizge önerdi;
- Bunun soğuk karşılanması üzerine iki üç yıl sonra küsüp uzaklaştı; (Kral Charles I'in kafasının kesildiği sırada)
- 1688 yılında (bu kez James II'nin tahttan düşürüldüğü yıl) yine Londra'daki localarda görünmeye başladı.

Buna göre Ashmole, inşaatçılık mesleğinin çatısı altında alşimiyle de bağdaşan birtakım düşünsel çalışmalar yapılmasını önermiş. Localardaki tutarsız davranışlarının ise aslında Masonluk ile ilgili olmadığı, onun psikolojik sorunlarından kaynaklandığı söylenmiştir.

Öyle sorunları olabilir ama gösterdiği söylenen etkinlikler, gerek Stuartlar cephesindeki olaylarla gerekse Royal Society'nin gelişimiyle bağlantılı gibi görünüyor. Bu konuda belirtilen tarihler birbiriyle örtüşüyor. Şöyle:

1646 yılında bir locaya kabul edilmiş. Aynı yıl yani İngiltere'deki kanlı olayların neredeyse doruğuna vardığı sıralarda ortaya yepyeni bir tasarı koymuş. Kralın kafası kesilince ortalıktan kaybolmuş. Yeniden görünmeye başlaması 1685-1688 yılları arasına denk düşüyor; bu da İngiltere'nin bir kez daha allak bullak olmaya başladığı bir dönem.

«Hep karışıklık arttığı sıralarda ortaya çıkmış.» dersek, acaba çok mu abartmış oluruz?

Bazı kaynaklara göre; Elias Ashmole'ün mason localarına getirdiği tasarıyı ondan önce İskoçya'da Alexander Seton ortaya koymuş, günümüzdeki Masonluğa benzer bir kurum oluşturulmasını önermişti. Ancak İskoçların nabzını tutan Sinclair ailesi, böyle bir işin aceleye getirilmesinin hiç uygun olmayacağını, daha iyi hazırlanmak gerektiğini belirterek, önerilen projeyi ertelemişti. Bunun gerekçesi, zamanın elverişsiz görülmesine bağlanmış olsa da Sinclair ailesi İskoçya'daki tüm inşaatçı mason localarının üzerinde tartışılmaz bir egemenlik kurup, her işi kendi denetimi altına almış olduğu, öteden beri Tapınakçılar ile iç içe bulunduğu, Rozkruacılar ile de yakın bağlantıları olduğu için, inşaatçılık mesleğini böyle bir işe karıştırmayı uygun bulmayışından ileri gelmiş olabilir.

Dönemin ünlü alşimistlerinden biri olan Elias Ashmole'ün aynı zamanda Rozkrua Tarikatı üyesi oluşu elbette şaşırılacak bir şey değil. Ancak Siyon Örgütü ile de bir ilgisi olup olmadığını bilemeyiz.

Ashmole'ün çalışmalarının, inşaatçı mason localarından bazılarının ele geçirilmesinden sonra kurulması öngörülen dizgede uygulanması öngörülen ritüellerin hazırlanmasında kullanıldığı söylenir.

Şimdi yine Christopher Wren'e dönelim.

***

Christopher Wren, 1691 yılında yani Isaac Newton'un Siyon Örgütü'nün büyük üstadı olduğu yıl St. Paul Locası'nda "kabul edilmiş mason" oldu.

Londra'daki tüm locaları devlet adına denetlemekle görevli en üst düzeydeki yetkili, "büyük üstat", mimarı olduğu katedralin yapımını yürüten locada "çırak" unvanını alarak Masonluğa giriyor. (!)

İnsanın, *«Bu iş nasıl olur?»* diyesi geliyor değil mi?

Dıştan bakılınca bu olayın yadırganması doğal sayılır ama inşaatçılık mesleğinin kendine özgü kural ve gelenekleri göz önünde tutulursa bunu olağan karşılamak gerekir.

Elbette buradaki olağanlık, Sir Christopher Wren'in bir "kabul edilmiş mason" olması değil, inşaatçı masonların tutumudur. Sir Christopher Wren'in bunu içine sindirmesi ise gerçekten çok garip hatta anlaşılmaz…

Aradan bunca zaman geçtikten, birçok loca ile haşır neşir olup, üstün bir düzeye geldikten sonra niçin âdeta sıradan sayılabilecek, aslında kişiye herhangi bir ayrıcalık sağlamayan bir loca üyesi olmak istemişti ki?

Bu sorunun yanıtı ancak aynı tarihte Isaac Newton'un Siyon Örgütü'nün büyük üstadı oluşuyla verilebilir.

Bu konuyla bağlantılı olarak biriktirdiğim notları karıştırdığımda olayları kurgulayan bir senaryo yazmış olduğumu gördüm.

"Newton, Siyonizm'in amaçları yönünde kullanılabilecek bir paravana olarak Rozkrua Tarikatı'nı da Royal Society adlı kurumu da yetersiz görmüştü. Her ikisi de sadece teorik ve düşünsel nitelikli çalışmalarla uğraşıyordu. Daha pratik çalışan bir kuruma gereksinme vardı.

Bu kurum, Masonluk olabilirdi.

Oysa bu bağlamda İskoçya'da Alexander Seton, İngiltere'de Elias Ashmole tarafından yapılmış tasarılar eyleme konulamamıştı.

Demek ki önce bu kurumun öğreti kapsamının oluşturulmasından değil, örgütlenme sisteminden başlamak gerekiyordu. Gerçi öğreti de gerekirdi; hem çok da önemliydi ama kendi başına bir işe yaramıyordu. Örgütlenme sağlanabilirse, öğretinin kapsamı ve iletilme tarzı arkadan gelebilirdi.

Fakat bunun için de kabul edilmiş masonların öteden beri olduğu gibi pasif kalmayı terk edip, üyesi oldukları locaları ele geçirmek üzere organize olmaları gerekliydi. Bu da kolay iş değildi.

İşte Christopher Wren'in aynı zamanda bir kabul edilmiş mason olması bunun için gerekmişti.

Kuşkusuz sadece o değil, aynı sıralarda daha birçok Rozkruacı birer kabul edilmiş mason olarak localara girdi.

Bu, çok esaslı, hatırı sayılır bir düşünceydi ama pratikte yürürlüğe konması hiç de kolay olmadı. Çok dikkatli olmak, açık vermemek gerektiğinden, yıllar aldı. Üstelik ilk aşamada başarısızlıkla sonuçlandı. Bir başka yöntem kullanarak yeni baştan uğraşmak gerekti."

Hiç kimse bunun boşuna olduğunu söyleyemez. Bu işin yıllar önce değil, şimdi yapılmasının bir özel gerekçesi olduğunu anlamak için de müneccim olmak gerekmez.

***

Tam bu doğrultuda hazırlıklara girişilmişti ki Elias Ashmole ölüverdi. Bu beklenmedik ölüm, bir aksamaya yol açtı.

Ondan iki yıl sonra da (1694'de) Kraliçe Mary öldü. William III tahtta tek başına kalınca ülkeyi kendi istediği tarzda, despotça yönetmeye başladı.

Bu durumda inşaatçı mason localarının kullanılması olanaksız gibiydi. Acaba yine Royal Society seçeneği denenebilir miydi?

Daha ilk yoklamalar bunun hâlâ umutsuz olduğunu gösterdi. Bu kuruma kendilerinden yana birçok kişinin alınması gerekirdi. Bu ise çok daha zordu çünkü buraya üye olabilmenin koşulları çok sıkıydı. Ne yazık ki beklemekten başka çare yoktu.

LOCALAR ÇÖKÜYOR

1702 yılında İngiltere Kralı William III ölünce, tahta Mary'nin kız kardeşi Anne çıktı. (Zaten o da babasını tahttan indirenlerdendi.)

Masonik kaynaklarda yani Masonluğun resmî tarihinde anlatılmış olanlara bakılırsa Kraliçe Anne, aslında bir Stuart kızı oluşuna karşın Stuartistler üzerinde dehşetli bir baskı kurdu. Büyük Üstat Christopher Wren, buna dayanamayıp istifa etti.

Christopher Wren, tüm diğer girişimlerinin yanı sıra kendini Stuartlara borçlu görürdü. Çünkü bu mertebeye bir bakıma onların sayesinde gelmişti. Bu nedenle bir Stuartist sayılabilirdi ama politikaya hiç bulaşmamıştı.

İstifa etmiş olduğu doğrudur ama acaba istifasının gerçek nedeni o muydu, yoksa bundan sonra olması tasarlananlar önceden ayarlanmış, dolayısıyla istifa etmesi mi gerekmişti?

Gene masonik kaynaklarda yazılmış olanlara bakılırsa hiç kimse onun yerine geçmeyi kabul etmemiş, dolayısıyla Londra'daki operatif mason locaları başsız kalmıştı.

Hayret bir şey!... Sanki daha önce başlarında biri varmış gibi!

Operatif Masonluğun İngiltere'de de geçerli geleneksel örgütlenme tarzı uyarınca her loca bağımsız çalışırdı. Meslek ve zanaatta kendilerinden başka, daha üstün hiçbir otorite yoktu. Gerçi birçok ülkedeki localar yılda bir kez toplanır ve mesleğin genel sorunlarını görüşür, gerekirse hepsi için bağlayıcı ortak kararlar alırlardı ama başlarında bulundukları ülkedeki devlet erkini saymazsak ne bir üstün güç ne de bir "büyük üstat" vardı.

Büyük üstat bağlamında ancak bir iki istisnadan söz etmek olanaklı:

13. yüzyıl sonlarında Strasbourg Kadetrali'nin mimarı **Erwin von Steinbach** büyük üstat olarak nitelenmişti ama bu ona verilmiş bir unvandan çok, duyulan saygı ve hayranlık nedeniyle benimsenmiş bir nitelikti. Ölümüyle birlikte sona ermişti.

1598-1602 yılları arasında İskoçya'daki mason localarının büyük üstadı unvanını taşımış olan **William Schaw** da öyle… Onun da ölümünden sonra yerine bir başkası atanmamıştı.

Christopher Wren'in de ondan önce atanmış iki büyük üstadın da mason localarının başında olmadığı, sadece Londra'daki locaları devlet adına denetlemekle görevli bulundukları, kendilerine ancak bu nedenle "büyük üstat" denildiği unutulmamalı.

Hatta bazı kaynaklarda büyük üstat (grand master) değil de "işlerin üstadı" (master of the works) terimi geçer. (Bu da Ortaçağda Operatif Masonlukta kullanılmış bir geleneksel terimdir.)

Locaların her birinin başındaki deneyimli kişi sadece "üstat" (usta) iken, İngiltere'de mesleği bilmeyen birisine "büyük üstat" unvanını veren ise operatif mason locaları değil, devletti. Kim bilir belki localar bundan ötürü rahatsızlık bile duyuyordu ama bunu dile getiremezlerdi.

Demek ki işin doğrusu locaların başsız kalmış olması falan değil, devlet adına denetim işini yürütecek birisinin bulunamayışıydı.

O sırada Londra'daki localarda Stuartlardan yana olmayan ya da herhangi bir politik eğilim taşımayan başka hiç kimse yok muydu acaba?

Fakat galiba bu işe hevesli olan çıkmamıştı. Niyetlenen olsa bile kulağına bu hevesten cayması fısıldanmış, yöntemince (!) uyarılmış olsa gerek.

Resmî nitelikli Masonluk Tarihi'nde dendiğine göre Londra'daki localar çalışmaz olmuştu. Üstlenmiş oldukları işi bütünüyle durdurmasalar da, iyice ağırdan almaya başlamışlardı. Bunun nedeni de ekonomik bunalımdı.

Geçiniz!

İngiltere'de bir ekonomik bunalım olduğu doğru ama o tarihte değil, birkaç yıl sonra… Yüzyılın başında locaların çalışmaz, iş üretmez duruma girmesi, olasılıkla dışarıdan yapılan baskı ve yönlendirmelerin sonucuydu.

Dolayısıyla inşaatçılık mesleği Londra'da çöküntüye sürükleniyordu ama bu olgu "ekonomik koşulların etkisiyle oluşan bir çöküntü" değildi.

Bu, entrikanın bir başka türüydü. Londra'daki inşaatçı mason localarının çökmesi ya da çöküntüye uğramış gibi gösterilmesi gerekliydi.

Bu bir oyundu; şöyle oynandı:

1702 yılında yani Kraliçe Anne tahta çıktığında **Saint Paul Locası**, Christopher Wren'in baskısı ile bir bildirge yayımladı.

Bundan Masonluğun resmi tarihinde de söz edilir ama yanlış bir yorumla. (Christopher Wren'in baskısından hiç söz edilmez.)

Bu bildirgede bundan böyle "kabul edilmiş masonlar"ın "özgür masonlar" ile özdeş haklara sahip olduğu ilân ediliyordu.

Bunun tek bir anlamı vardı: ***"Artık kabul edilmiş masonlar da üyesi oldukları locada yönetici (nazır) ve üstat olabilir."***

Oysa daha önceleri bir kabul edilmiş mason kalfa olabiliyor ama locada yönetim görevi alamıyordu. Locada yönetim görevi alamayınca da kendi locasını kuramıyor yani üstat (usta) olamıyordu.

İşte söz konusu bildirge kabul edilmiş masonlara da bu olanağı tanıyordu.

Şayet localardaki kabul edilmiş masonlar artırılır, bunlar kalfalığa geçtikten sonra localarındaki yönetimi de ele geçirir hatta başka localar da kurarlarsa Masonluğun niteliğini değiştirme olanağı doğabilirdi.

Böylece Newton'un planı yürürlüğe konabilirdi.

***

Tarihsel anlatımın sonrasına geçmeden önce soralım:

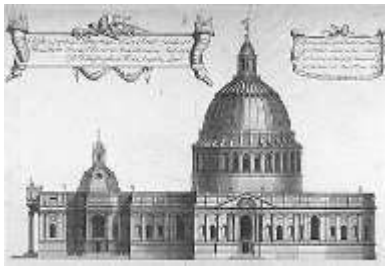
Londra'daki tek bir loca (Saint Paul Locası) nasıl olur da tüm localar, tüm inşaatçılık mesleği ve zanaatı adına böyle bir bildirge yayımlardı?

Böyle bir bildirge yayımlamak, mesleğin hangi kuralına, hangi geleneğine uyardı?

Diyelim ki kural ve gelenekleri çiğneyerek yayımladı… Geçerli olur muydu?

Evrensel boyutta tüm mason localarını nasıl olur da bağlardı?

Evrenselliği bırakın, İngiltere'deki localar hiç böyle bir uygulamayı kabul eder miydi?... Hatta Londra'da bile ne ölçüde geçerli sayılabilirdi?

Böyle soruların yanıtlarının aranmasına hiç de gerek yoktur. Böyle şeyler yapılamazdı, olmazdı ama yapılmıştı ve oldurulmasına çalışılıyordu.

Niyet belliydi. Üstelik Londra'da buna karşı çıkan da olmamıştı. Hem karşı çıkmaya kalkışan olsa kime başvuracaktı ki? Devlet adına tüm locaları denetleyen Büyük Üstat Sir Christopher Wren'e…

Christopher Wren, elinde St. Paul Locası'nın bildirgesi ve Londra'daki mason localarına bir başka biçim vermeye ilişkin projesiyle kraliçenin huzuruna çıktı.

Dehşetli bir zılgıt yedi.

Kraliçe bu işten hiç hoşlanmamıştı. Daha yeni olduğu, bir sürü politik ve ekonomik sorunla uğraşması gerektiği, dolayısıyla böyle bir işin sırası olmadığı için mi, yoksa bunun arkasında olasıdır ki Stuartlar ile bağlantılı birtakım başka tasarılar olduğundan kuşkulandığından mı, bilinmez.

Christopher Wren işte bu yüzden görevinden istifa etmişti. Artık ne mason localarıyla ne de Londra'nın yeni baştan imarıyla ilgilenecekti.

Peki ama konuya peşinden koşulan amaçlar açısından baktığımızda şimdi ne yapacaklardı?... Bu işten vazgeçip unutacaklar mıydı?

Ufukta tek çare görünüyordu; yine Royal Society seçeneğine dönmek.

İKİNCİ DENEME

1698 yılından bu yana Royal Society'nin başkanı olan John Somers eski bir politikacıydı. Daha önce Kral William III onu şansölyeliğe atamış ama bir politik hatası nedeniyle görevinden alınmış, ortalıkta görünmemesi için de "lâf olsun diye" Royal Society'nin başına getirilmişti. Politikaya dönmeye can atıyordu.

Avam Kamarası'na girmesi için kendisine destek verileceği sözünü alınca, başkanlığı Isaac Newton'a bırakmaya razı oldu.

Ancak onun da bir isteği vardı: Aynı destek kendisiyle birlikte anayasacı monarşiden yana olan ve "Whigs" diye anılan partiden Stuart karşıtı Wharton Dükü Thomas'a da verilecekti.

Çare var mıydı?... Stuartları böyle bu kadar ince elekte düşünmenin âlemi yoktu. Avam Kamarası'na bir Stuart karşıtı daha girse ne fark ederdi ki!... Öncelikli olan, Royal Society'nin yönetimini ele geçirmekti. Dolayısıyla, arka plandan her ikisine birden destek verildi. (Wharton Dükü Thomas'ın Masonluk Tarihi'ndeki asıl yeri, Londra Büyük Locası'nın altıncı büyük üstadı Philip'in babası oluşundan ötürüdür. Bunu daha sonra göreceğiz.)

Kraliçe Anne bu değişikliği onayladı. Royal Society için Sir Isaac Newton gibi olağanüstü bir bilim adamından daha âlâ başkanı nereden bulurdu?

***

Masonluğun resmi tarihinde bundan sonraki 24 yıl yani 1703-1727 yılları arası, ***"Royal Society, Rozkrua Tarikatı ve Masonluğun sıkı sıkıya bağdaştığı bir dönem"*** olarak nitelenir.

Aslında bilinmediğinden ötürü hiç sözü edilmez ama madem Newton aynı zamanda Siyon Örgütü'nün büyük üstadıydı, şimdi biz buna Siyonizm'i de ekleyebiliriz.

Sir Isaac Newton Royal Society başkanlığını devraldıktan sonra, yaklaşık on yıl kadar kurumun yapısını değiştirmek için uğraştı durdu. Ancak bir türlü istediği doğrultuya sokmayı başaramadı.

Olmuyordu. Kurumun üyeleri çok teorik düşünüyordu. Oysa Siyonistlere pratik, etkin, iş gören adamlar gerekliydi. Sonradan 1714 yılında üyeliğe alınan, Newton'un Oxford'daki önceki asistanlarından Fransız asıllı **Jean Théophile Désaguliers** gibi… Keşke her üye onun gibi olsaydı!

İşte tam o yıl, Kraliçe Anne yıllardan beri çektiği hastalıkla sonunda baş edemeyerek öldü.

Tamam… Royal Society seçeneği zaten yürümüyordu. Newton'un önceki planını denemek için bir fırsat daha çıkmıştı. Şimdi bir yandan zaten el altındaki Saint Paul Locası kullanılırken diğer yandan birkaç loca daha kurulup, yeni bir örgüt oluşturulabilirdi.

Peki buna nasıl güvenebiliyorlardı?

Şöyle: Kraliçe Anne daha tahta çıkar çıkmaz, gelecekte Stuartların önünü kesinlikle kesmek amacıyla bir önlem almıştı. Parlamentodan bir karar çıkarttırmış, kendisinden sonra kimin tahta çıkacağını daha o tarihten saptamıştı: Hanover hanedanından Georg Ludwig… Nitekim Kraliçe ölünce o da gelip George I adıyla tahta oturdu.

Stuartlar kıyameti kopardı elbette. Daha önce Fransa Kralı Louis XIV, 1701 yılında ölen James II'nin oğlu James III Stuart'ı İngiltere kralı olarak ilan etmiş olmasına karşın, bu kez kendisinden beklenilen desteği vermedi. Çünkü İngiltere ile Fransa arasında 1713 yılında bir saldırmazlık paktı imzalanmıştı.

Stuartlar da Katolik oldukları için kendilerine bağlı İrlandalıların donanması ile İngiltere'nin doğu kıyılarından bir çıkarma işlemine giriştiler ama sonuç yine başarısız oldu.

Fakat bu Alman asıllı kral, İngiltere'nin iç politikasını, gelmiş geçmiş olayları bilmezdi.

Dolayısıyla Siyonistler hemen elleri kolları sıvadı.